

forhøjelser, om Bygninger og Redskaber, om Driftsformer og Udstykning o. m. a.

I Skildringerne af Herredets Herregaarde har der ligesom været bedre Plads for Fortælleren, især Kapitlet om Nørholm er da ogsaa meget levende. Men overalt gælder det om Bogen, at det er en grundmuret Bygning, H. K. Kristensen har rejst. Anmelderen kunde blot ønske, at den i Stedet for de mange Smaarum havde indeholdt eet stort Lokale.

Petitessekritik frafaldes her gerne; men maaske bør det dog fremhæves, at man skal være varsom i Omgang med Latinen. Ordene paa Ølgod Kirkes Klokke (Ø. Horne H. S. 326) kan ikke være rigtigt gengivet; for *ferra* skal læses *terra* og for *ve* vel *sed*, og Indskriften i Balle Kirke (Balle Sogn S. 133) maa være stærkt forvansket.

C. Rise Hansen.

Sønderjysk Lokalhistorie.

P. Kr. Iversen: Vejledning for sønderjyske Lokalhistorikere. Skrifter, udgivne af Historisk Samfund for Sønderjylland 8. Gyldendal 1946.

Før 1914 var den Litteratur, der udkom om Sønderjylland, præget af den nationale og folkelige Kamp. Efter 1920 begynder den lokalhistoriske Litteratur at vinde større og større Raaderum. Det fremragende Værk, der udkom i 1944, »Vejledning i Studiet af Sønderjyllands Historie«, skrevet af Troels Fink og Johan Hvidtfeldt, har nu paa et enkelt Omraade faaet en mere speciel Udformning ved P. Kr. Iversens Bog. Der er god Brug for denne Vejledning; det viser de Egns- og Sognehistorier, der indtil nu har set Dagens Lys.

Den Planlæggelse af et lokalhistorisk Arbejde, som findes i Bogen, er god at faa Forstand af, ikke alene i Sønderjylland, men i hele Landet. »Planlægningen« maa dog ikke virke afskrækkende paa dem, der vil begynde et lokalhistorisk Arbejde; mindre kan gøre det, men det er ikke alene godt, men ogsaa nyttigt at vide, hvilke Krav, der maa stilles til et ordentligt Arbejde. De Vanskeligheder, som den enkelte vil møde, er til at overvinde, og Iversen giver alle det gode Raad at tale med Arkivernes og Bibliotekarernes Personale om Sagen.

Der er for Begynderen to store Vanskeligheder at overvinde, nemlig Skriften og Sproget. De gotiske Skrifttegn er aftrykt, og der findes en god Anvisning paa, hvorledes de lettest kan læses. Vanskeligere er det med Sproget, de fleste Dokumenter er skrevet paa Tysk, og der kræves et ret intimt Kendskab til dette Sprog for at kunne læse Aktstykker fra Tiden før 1850.

Med fuld Ret lægger Arkivar Iversen Trykket paa, at den begyndende Historiker bør raadspørge Arkivets og Bibliotekets Personale. Der er mange, der krymper sig ved at tale rent ud af Posen med disse. Det er en god Regel: hellere at spørge een Gang for meget end een Gang for lidt. Ved at spørge, særligt Arkivets Mænd, faar den begyndende Lokalhistoriker god Hjælp til at betræde de tilsyneladende øde Veje, der findes i det store Aktmateriale.

En Anmelders Pligt er Kritik, men den kan heldigvis ogsaa være at sige Tak, og det er baade lettere og behageligere. Arkivar Iversen fortjener Tak for »Vejledningen«, først og fremmest fordi den er skrevet i et udmærket Sprog, og i et Sprog saa alle kan læse den. Mit Haab er, at ingen vil lade sig skræmme af de store Krav med Hensyn til Materialet, der kræves gennemgaaet. Anvend saa Ordet: Det gaar vel næppe saa galt som Arkivaren siger det.

Jakob Petersen.

Angel.

Sydslesvig II. Angel. Udgivet af Grænseforeningen ved *Gunnar Knudsen* og *Knud Kretzschmer*. C. A. Reitzel 1945.

I 1933 udkom 1. bind af det historisk-topografiske værk »Sydslesvig« (omtalt i »Fortid og Nutid« X, s. 200), og nu noget forsinket paa grund af besættelsen er 2. bind, der behandler Angel, udkommet. Af medarbejderne fra 1. bind træffer vi igen i 2. bind Knud Olrik, der er en udmærket turistfører gennem det smukke angelske landskab. August F. Schmidt skriver om ældre bondekultur, mens K. Kretzschmer giver en historisk oversigt over tiden 1500 indtil vore dage. De nye medarbejdere er V. Nordmann (den geologiske udvikling), H. Neumann (oldtiden), G. Schütte (anglernes boplads og nationalitet), Kr. Hald (stednavne og dansk sprog), Karl N. Bock (anglerplattysken), L. Lauridsen (landbruget), Otto Norn (landsbykirkerne), H. F. Petersen (kirkeliv 1835—64) og Johan Hvidtfeldt (middelalderen).

Kapitlerne er hver for sig gode bidrag, men er noget uensartede og ikke alle lige egnede til at indgaa som led i en populær historisk-topografisk fremstilling. Særlig maa dette siges at gælde den lærde dr. Gudmund Schüttes afhandling om anglernes boplads og nationalitet. I en bog som denne burde der ikke findes uoversatte tyske citater, og dem har dr. Schütte ikke saa faa af. Noget irriterende kan dr. Schüttes bestandige gentagelse af og henvisninger til, hvad han tidligere har sagt og skrevet, virke. Man faar til tider det indtryk, at han gaar i en bestandig angst for at blive oversat. Kritikken mod de uoversatte citater gælder ogsaa andre af forfatterne. Karl N. Bock har uoversatte plattyske vendinger i